

SIR ARTHUR CHARLES CLARKE (16 decembrie 1917–19 martie 2008) a fost unul dintre cei mai importanți autori de science fiction, inventator și futurolog britanic, rămas celebru pentru seria de romane SF *Odiseea spațială*.

S-a născut în Minehead, Somerset, Anglia. După ce a absolvit gimnaziul și Huish's Grammar School din Taunton, nu și-a putut permite să urmeze universitatea și s-a angajat la Ministerul Educației. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial s-a înrolat în Royal Air Force ca instructor și tehnician radar, fiind trecut în rezervă cu gradul de locotenent. După război a absolvit King's College London, secția matematică și fizică.

Clarke a fost președintele Societății Interplanetare Britanice între anii 1946 și 1947, respectiv 1951–1953. Deși nu a inițiat conceptul de sateliți geostaționari (în ciuda legendei care susține contrariul), a contribuit hotărâtor cu ideea că acești sateliți pot fi relee ideale de telecomunicații. În onoarea activității sale, International Astronomical Union a recunoscut în mod oficial orbita geostaționară de deasupra Ecuatorului ca Orbita Clarke.

Între 1937 și 1945, câteva povestiri de Clarke au apărut în publicații minore, dar debutul său ca scriitor a avut loc în 1946, cu textul „Loophole“ în revista *Astounding Science Fiction*. Din 1951 s-a dedicat exclusiv carierei de scriitor.

În 1956 a emigrat în Sri Lanka (pe atunci Ceylon) ca să-și urmeze pasiunea pentru scufundările subacvatice și a locuit acolo până s-a stins din viață, în 2008. În 1998 a primit distincția de Comandor al Ordinului Imperiului Britanic, în anul 2000 regina Regatului Unit i-a conferit titlul de Sir, iar în 2005 a căpătat cel mai important titlu civil din Sri Lanka: Sri Lankabhimanya. A primit, de asemenea, Premiul UNESCO-Kalinga pentru popularizarea științei în 1961, a fost nominalizat la premiile Oscar în 1969 pentru scenariul filmului *2001: Odiseea spațială*, scris împreună cu Stanley Kubrick, și la Premiul Nobel pentru Pace, în 1994.

Premii și distincții SF: SFWA Grand Master, trei premii Hugo și Nebula, câte un premiu Campbell Memorial, Locus, British SF, International Fantasy, Jupiter, Geffen, precum și două premii Seiun.

Seria *Odiseea spațială* combina temele science fiction cu meditația metafizică. Toate descriu zboruri spațiale în sistemul solar și întâlniri cu „monolitul negru“. Arthur C. Clarke a declarat inițial, în introducerea la *2001: Odiseea spațială*, că nu este posibilă niciun fel de urmare și că nu are nici cea mai mică intenție de a scrie vreuna, dar descoperirile științifice din sistemul solar l-au făcut să se răzgândească.

ARTHUR C. CLARKE

2001: ODISEEA SPAȚIALĂ

Traducere din limba engleză
ADRIAN ȘERBAN DOBRIN

EDIȚIA A III-A

CUPRINS

Prefață.....	5
I NOAPTE PREISTORICĂ.....	9
1 Drumul către pieire	11
2 Noua stâncă	16
3 Învățare	21
4 Leopardul	25
5 Întâlnire în zori	31
6 Evoluție.....	33
II TMA-1.....	37
7 Zbor special.....	39
8 Rendez-vous orbital.....	47
9 Naveta lunară	51
10 Baza Clavius.....	60
11 Anomalie	67
12 Călătorie la lumina Terrei	71
13 Zorile lente	78
14 Ascultătorii.....	82
III ÎNTRE PLANETE.....	85
15 Discovery.....	87
16 Hal	93
17 Regim de croazieră	97
18 Prințe asteroizi.....	104
19 Depășirea lui Jupiter.....	108

21 Aniversare.....	115
22 Ieșire.....	119
23 Diagnostic.....	121
24 Circuit defect.....	126
25 Primul om pe Saturn.....	133
26 Dialog cu Hal.....	137
27 Nevoia de a ști.....	142
28 În vid.....	146
29 Singur.....	152
30 Secretul.....	154
 V LUNILE LUI SATURN.....	 169
31 Supraviețuirea.....	171
32 Privitor la extratereștri.....	176
33 Ambasador.....	181
34 Gheața orbitală.....	285
35 Ochiul lui Iapetus.....	189
36 Fratele cel mare.....	191
37 Experiment.....	193
38 Santinela.....	196
39 În ochi.....	198
40 Ieșire.....	202
 VI PRIN POARTA STELARĂ.....	 203
41 Stația centrală.....	205
42 Cerul străin.....	210
43 Infern.....	215
44 Recepție.....	219
45 Recapitulare.....	226
46 Transformare.....	228
47 Copilul-stea.....	232
<i>Epilog. După 2001.....</i>	233

ARMADA CLASIC MANIFESTO

JOIN THE ARMADA!

Recrutăm vânători și devoratori de vise!
Amazoane și exploratori alături de care să călătorim
până la capătul universului! Luptători plini de curaj,
femei neînfriicate, capabile să înfrunte vrăjitorii malefici.

orci însetăți de sânge și dragoni neîmblânziti!

Minti scliptoare, dormice să dezlege misterele
unor crime terifiante! Cititori și cititoare neobosite,
cărora să le aducem cele mai fascinante romane
science fiction, fantasy și thriller!

JOIN THE ARMADA!

Vino în Armada Clasic, divizia noastră de elită.
Avem cărti care au învins în cea mai
importantă confruntare: războiul cu timpul.

În librăriile din toată țara și pe www.nemira.ro

**ARMADA.
IMAGINATION UNLIMITED!**

POWERED BY NEMIRA.

**ARMADA
CLASIC**

DRUMUL CĂTRE PIEIRE

Seceta dura de zece milioane de ani, iar epoca reptilelor înfricoșătoare se sfârșise de mult. Aici, la Ecuator, pe continentul care într-o bună zi avea să fie cunoscut sub numele de Africa, lupta pentru existență atinsese o nouă culme a agresivității, fără ca învingătorii să se profileze cumva la orizont. În această lume stearpă și uscată, numai cei mici, iuți sau puternici puteau prospera ori cărui nădăjdui să supraviețuiască.

Oamenii-maimuță ai savanei nu aveau niciuna dintre aceste calități și nu prosperau. De fapt, străbătuseră chiar o mare parte din calea spre extincție. Vreo cincizeci ocupau un grup de peșteri deschise deasupra unei văi arse de soare, înjumătățită de un fir leneș de apă, alimentat de zăpezile munților aflați la trei sute de kilometri spre nord. În vremurile aspre currentul seca, iar tribul trăia cu spectrul setei.

Niciodată nu o duseseră bine cu hrana, însă acum se stingeau de foame. Când prima rază a zorilor se strecură în grotă, Privește-Lună constată că taică-său murise în decursul nopții. Nu știa că Bătrânul îi era părinte, o atare relație depășind complet limitele înțelegерii lui. Privind însă trupul scheletic, simți o vagă neliniște, premergătoare sentimentului de tristețe.

Cei doi copii scânceau după mâncare, dar tăcură imediat ce se zburli la ei. Una dintre mame îi întoarse un mărâit furios,

apărându-și odrasla pe care nu o putea hrăni corespunzător; lui îi lipsea energia fie și numai s-o plesnească pentru îndrăzneală.

Se luminase îndeajuns ca să pornească. Apucă trupul stafidit și îl târî după sine pe sub bolta joasă a peșterii. Odată ajuns afară, puse cadavrul pe umăr și se ridică în picioare – unicul animal din această lume capabil de aşa ceva.

Printre ai săi, Privește-Lună trecea drept un uriaș. Măsura aproape un metru și jumătate înălțime și, în pofida slăbiciunii, cântărea peste cincizeci de kilograme. Trupul său musculos, acoperit cu păr, se găsea la jumătatea drumului dintre maimuță și om, dar capul era mai aproape de uman decât de animal. Fruntea era îngustă, arcadele proeminente, și totuși poseda în cromozomii săi, fără umbră de îndoială, promisiunea umanității. În ochii ce se roteau asupra naturii ostile a Pleistocenului sclipea deja o lumină situață dincolo de capacitatea antropoidului. În acești ochi întunecați, înfundați în orbite, se născuse conștiința de sine – primul pas spre o inteligență căreia îi trebuiau epoci până să se afirme și care era posibil să dispară curând pentru vecie.

Nu se zăreau semne de primejdie, aşa că începu să coboare panta aproape verticală, prea puțin stânjenit de povară. De parcă apariția sa asta ar fi așteptat, restul tribului ieși din adăposturile săpate mai jos în faleza stâncoasă, grăbindu-se spre apele mâloase ale pârâului pentru adăpatul de dimineață.

Privește-Lună cercetă partea opusă a văii în căutarea Celorlalți, dar nu se zărea nici urmă de ei. Poate că nu-și părăsiseră încă grotete ori poate că scormoneau deja după mâncare, mai departe pe coasta dealului. Întrucât nu-i avea în raza vizuală, îi uită; era incapabil să-și facă griji pentru două lucruri în același timp.

Întâi trebuia să se descotorosească de Bătrân, ceea ce nu cerea cine știe ce efort mental. Muriseră mulți în anotimpul acela, unul în propria lui peșteră. Nu avea altceva de făcut decât să pună trupul acolo unde îl lăsase și pe cel al copilului la ultimul pătrar al lunii, iar hienele aveau să se ocupe de rest.

Acestea îl așteptau deja în locul unde valea începea să se piardă în savană, ca și cum ar fi știut că trebuie să apară. Lăsa cadavrul

sub o tufă – osemintele vechi dispăruseră – și se întoarse în grabă la trib. Nu se mai gândi niciodată la tatăl lui.

Cele două femele ale sale, adulții din trib și majoritatea tinerelor scotoceau printre copaci uscați din vale, căutând boabe, frunze, rădăcini zemoase și mana cerească reprezentată de o rozătoare sau o șopârlă mică. Numai copiii și cei mai neputincioși dintre bătrâni erau lăsați la vatră. Dacă ziua se încheia cu un surplus, poate că și ei aveau să fie hrăniți. Dacă nu, hienele vor fi încă o dată norocoase.

Însă ziua se dovedi bună, deși Privește-Lună nu putea face comparația, neposedyând amintiri concrete despre trecut. Descoperise un stup de albine în ciotul mort al unui arbore și astfel savurase cea mai grozavă delicătesă cunoscută de semenii săi. Încă-și mai lingea degetele conducându-și tovarășii spre casă, în după-amiaza târzie. Desigur, colecționase, în schimb, un număr respectabil de înțepături, dar nu le acorda atenție. Era mai aproape de mulțumire ca niciodată, căci, cu toate că nu se săturase, nu mai era amețit de foame. Iată culmea la care un om-maimuță putea vreodată să nădăjduiască.

Satisfacția i se spulberă când ajunseră la pârâu. Ceilalți se aflau acolo. De fapt, erau prezenți în fiecare zi, însă asta nu-i făcea mai puțin supărători.

Cele vreo treizeci de ființe nu se deosebeau cu nimic de membrii tribului său. Văzându-l că a sosit, începură să danseze, să dea din mâini și să ţipe de pe malul lor, iar grupul lui le răspunse la fel.

Incidentul nu luă amploare. Chiar dacă se certau și se înfruntau adeseori, disputele oamenilor-maimuță se transformau rar în lupte serioase. Lipsiți de gheare și de colți, bine protejați de păr, nu-și puteau provoca mult rău unul altuia și, în orice caz, dispuneau de prea puțină energie pentru astfel de extravagante. Mărâitul constituia un mod infinit mai eficace de a-și susține punctul de vedere.

Confruntarea dură vreo cinci minute, după care se stinse la fel de brusc cum începuse. Băură cu toții pe săturate din apa tulbere. Onoarea le fusese salvată; comunitățile își reconfirmaseră dreptul

asupra proprietăților teritorii. Odată încheiată această importantă cimitire, tribul își relua deplasarea de-a lungul râului. Pajıştea cea mai acătării se afla cam la un kilometru de caverne și erau constrânși să o împartă cu o turmă de animale mari, asemănătoare antilopelor, care abia le tolerau prezența. Nu le puteau însă alunga, întrucât ele erau înzestrate cu coarne înfricoșătoare, arme naturale care îi lipseau omului-maimuță.

Așa că Privește-Lună și însoțitorii săi mestecau boabe, frunze și rădăcini, luptând cu foamea, în vreme ce în jur, concurând pentru aceleși alimente, se găsea o potențială sursă de hrana cu mult mai bogată decât ar fi avut ei nevoie. Miile de tone de carne succulentă străbătând savana nu le depășeau însă posibilitățile, ci imaginația. În mijlocul belșugului, se stingeau încet de foame.

Tribul se întoarse la adăposturi la lăsarea serii, fără aventuri. Femela rănită rămasă acasă gânguri de plăcere când Privește-Lună îi întinse ramura plină de fructe pe care o cărase cu el și o atacă lacom. Nu era cine știe ce, dar era suficient să-o ajute să reziste până ce rana pricinuită de leopard se va vindeca, permitându-i să-și caute singură de mâncare.

Deasupra văii răsărea o lună plină. Dinspre munți sufla un vânt înghețat. La noapte avea să fie foarte frig, însă, ca și foamea, frigul nu constituia un motiv de reală îngrijorare. Făcea parte din modul lor de viață.

Privește-Lună abia de se trezi în clipa în care într-o dintre grotete de la poalele falezei izbucniră țipete și gemete. Nu-i fusese să audă răgetul leopardului ca să înțeleagă ce anume se petrece.

Acolo, jos, bătrânu Păr Alb și familia sa luptau și mureau în întuneric, iar gândul că i-ar fi putut sprijini într-un mod sau altul nu-i trecu deloc prin minte. Logica implacabilă a luptei pentru existență excludea astfel de porniri și nicio altă voce nu se ridică în noapte. Fiecare grotă rămase tăcută, să nu atragă dezastrul și asupra ei.

Tumultul se stinse, iar Privește-Lună prinse cu urechea fațăitul unui trup tărât pe piatră. Doar câteva secunde, apoi leopardul înșfăcă bine prada, continuându-și silențios drumul pe pernițele labelor, cărând fără efort victimă strânsă în fâlcă.

Dinspre partea lui, pericolul dispăruse o zi sau două; însă poate alții dușmani se aflau în preajmă, dând târcoale, profitând de razele Micului Soare care strălucea doar noaptea. Când se trădau prin zgomot, unii dintre prădătorii mai mici puteau fi uneori alungați cu strigăte și urlete. Privește-Lună se strecură afară și se cățăra pe un bolovan masiv de lângă intrarea peșterii, ghemuindu-se pe el ca să scruteze valea.

Dintre toate viețuitoarele trecute și prezente ale pământului, oamenii-maimuță erau cei dintâi capabili să privească luna neclintiți. Deși nu-și aducea aminte, atunci când fusese foarte Tânăr, Privește-Lună încercase chiar să atingă fantomatica apariție răsărită peste dealuri.

Nu izbutise niciodată, iar în prezent era destul de bătrân să înțeleagă și de ce. Deoarece, firește, nu găsise încă un copac îndeajuns de înalt unde să se cățăre.

Câteodată se uita în lungul văii, alteori la lună și întotdeauna asculta. De câteva ori ați pînse, dar urechile îi rămăseseră ciulite, astfel încât cel mai ușor foșnet să-l trezească. La înaintata vîrstă de douăzeci și cinci de ani era încă zdravăn; dacă norocul continua să îi surâdă și reușea să evite accidentele, bolile, animalele de pradă, foamea, poate că avea să mai supraviețuiască zece ani.

Noaptea se scurse, rece și limpede, fără alte tipete. Luna urcă între constelații ecuatoriale pe care niciun om nu le va vedea niciodată. În peșteri, între somn și aşteptare înfiorată, se nășteau primele coșmaruri ale generațiilor viitoare.

Și de două ori pe cerul negru trecu încet, ridicându-se la zenith și coborând spre răsărit, un punct tulburător de lumină, mai strălucitor decât oricare stea.

NOUA STÂNCĂ

Târziu în noaptea aceea, Privește-Lună se trezi brusc. Extenuat de eforturile și nenorocirile zilei, dormise mai adânc decât de obicei, dar țâșni imediat în picioare, la auzul îndepărtatului zgomot din vale.

Se ridică în capul oaselor în întunericul fetid al peșterii, ascuțindu-și simțurile în noapte, iar teama î se cubări treptat în suflot. Niciodată în decursul vieții – deja de două ori mai lungă decât media seminției sale – nu auzise un astfel de sunet. Felinele se apropiau în tăcere, trădate doar de un foșnet slab ori de tronsonul vreunei ramuri. În vreme ce acesta era un scrâșnet continuu, prelung, tot mai puternic, ca și când o fiară enormă să răsucă în noapte fără a ține seama de obstacole. Privește-Lună auzise odată zgomotul scos de un arbore dezradăcinat; elefanții și dinozaurii făceau aşa ceva destul de des, altminteri însă, se mișcau la fel de silentios ca pisicile.

Apoi se auzi un sunet pe care Privește-Lună n-avea cum să-l identifice, căci se rostogolea întâia oară pe întinderile Terrei: impactul dintre piatră și metal.

Înaintea Noii Stânci se pomeni în zori, pe când își conducea, ca de obicei, tribul către râu. Temerile nopții aproape le uitase, deoarece nimic rău nu urmase zgomotului ciudat. Așadar, nu avea cum să asocieze acest lucru straniu cu pericolul sau spaima. Mai mult, în înfățișarea lui nu se găsea nimic alarmant.

Se întrupa într-o lespe de dreptunghiulară, de trei ori mai înaltă decât el, dar suficient de îngustă să fie cuprinsă cu brațele, dintr-un material perfect transparent. Într-adevăr, o zăreai cu dificultate, exceptând momentele când soarele se reflecta pe marginile ei. Cum Privește-Lună nu întâlnise niciodată gheăță sau chiar apă lîmpede, nu exista niciun obiect cu care să compare apariția. Atractivă era însă cu siguranță, întrucât, deși întelept de precaut în privința lucrurilor noi, nu pregetă să se apropie de ea. Si cum nimic rău nu păru să i se întâpte, îndrăzni să întindă mâna, simțind o suprafață dură și rece.

După câteva minute de judecată intensă, găsi o strălucită explicație. Era o rocă, fără îndoială, și probabil crescuse în tocul nopții. La urma urmei, cu multe plante se întâmpla la fel; albe și cárnoase, pareau să țâșnească pur și simplu noaptea din pământ. Adevarat că ele erau mici și sferice, în vreme ce aceasta era mare și cu muchii ascuțite, însă filozofi mai târzii și mai vestiți decât Privește-Lună vor fi pregătiți să accepte excepții de la teoriile proprii.

Superba moștră de meditație abstractă îl conduse, după trei patru minute, la o ipoteză pe care dori să o verifice neîntârziat. Plantele albe și rotunde erau deosebit de gustoase (chiar dacă unele dintre ele produceau dureri violente); poate și aceasta mare...?

Linsul și încercările de a mușca îl deziluzionară repede. Lespedea nu conținea nimic hrănitor, astfel încât, ca un om-maimuță rezonabil, își relua drumul către apă, iar zilnicele provocări lansate Celorlalți îl făcură să dea repede uitării monolitul cristalin.

Căutarea hranei merse foarte prost, iar tribul se văzu nevoit să se îndepărteze la mai mulți kilometri de grote ca să găsească puțină mâncare. Sub razele nemiloase ale soarelui de amiază una dintre femelele mai firave se prăbuși, departe de orice adăpost. Însoțitorii ei se adunară roată, murmurând și agitându-se cu milă, dar nu era nimic de făcut. Dacă ar fi fost mai puțin istoviți, poate că și dus-o cu ei, dar aşa le lipsea forța necesară pentru un asemenea act de bunătate. Trebuia să fie lăsată în urmă, să-și revină